

cve

Center mot
våldsbejakande
extremism

Våldsbejakande djurrättsaktivism

Center mot våldsbejakande extremism – Samlad kunskap. Samordnade insatser.
CVE ska stärka det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism i
Sverige, och ytterst förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism.
CVE är ett självständigt nationellt center inom Brå.

Innehåll

1. Sammanfattning.....	3
2. Inledning.....	4
3. Definitioner.....	5
4. Ideologi.....	7
Övergripande ideologiska utgångspunkter.....	7
5. Utvecklingen inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen.....	10
6. Individer inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen.....	12
7. Tillvägagångssätt och brottslighet.....	14
Våldsanvändning.....	14
Ensamagerande gärningspersoner.....	15
8. Grupperingar och organisationer.....	17
Organisering.....	17
Animal Liberation Front/Djurens befrielsefront (AFL/DBF).....	17
Animal Rights Militia/Djurrättsmilisen (ARM/DRM).....	18
Djurfront.....	19
Hunt Saboteurs Sweden (HSS).....	20
9. Opinionsbildande verksamhet.....	21
Bite Back.....	21
Referenser.....	23

1. Sammanfattning

Det övergripande målet för våldsbejakande djurrättsaktivister är att befria djur från det förtryck och de övergrepp som de anser att människor utsätter djuren för. I denna kamp betraktas våld som ett legitimt medel. Omfattningen och formen av våldsanvändning varierar mellan olika grupperingar och individer. Vissa aktörer i rörelsen säger sig endast acceptera våld mot materiella ting - exempelvis i form av mordbrand och skadegörelse - medan andra inte motsätter sig att rikta våld direkt mot människor. Våldsanvändningen motiveras genom idén om "förlängd självförsvarsrätt", vilken går ut på att aktivister - å djurens vägnar - utövar djurens påstådda rätt att skydda sig mot våld och övergrepp.

Den våldsbejakande djurrättsrörelsen har vissa likheter med den autonoma miljön i det att den utgörs av decentraliserade och löst sammansatta nätverk eller grupperingar, snarare än centralstyrda och formella organisationer. Gränsdragningen mellan olika grupperingar är flytande. Det är vanligt att aktivister tillhör flera grupper samtidigt eller att samma individer antar olika aktionsnamn beroende på vilken typ av aktivitet som utförs. Den absoluta merparten av djurrättsrörelsen bygger sin aktivism på demokratiska principer. Det finns inte heller någon enhetlig djurrättsideologi, den bredare djurrättsrörelsen bygger snarare på en bred idémässig grund med olika förgreningar, med en gemensam föreställning om att djur, liksom människor, förtjänar rättigheter i egenskap av individuellt unika, kännande varelser. Våldsbejakande djurrättsaktivister delar många av dessa grundpremissor, men anser våld vara ett legitimt politiskt medel.

All verksamhet som använder sig av djur eller animaliska produkter, såväl kommersiellt som i forskningssyfte, kan komma att bli föremål för våldsbejakande djurrättsaktivisters aktioner. Även individer som på något sätt anses agera omoraliskt gentemot djur kan drabbas. Exempelvis har alltifrån djurhållande lantbrukare till snabbmatsrestauranger, djurförsökslaboratorier, cirkusar och jaktlag angripits.

2. Inledning

Center mot våldsbejakande extremism (CVE) har bland annat i uppdrag att samla och sprida kunskap om våldsbejakande extremism. Detta utgör ett led i CVE:s bredare uppgift att förebygga våldsbejakande extremism generellt. CVE har tagit fram kunskapsmaterial rörande de tre av Säkerhetspolisens identifierade våldsbejakande extremistmiljöerna.¹ Denna skrift utgör en sammanställning av forskning och kunskap om den våldsbejakande djurrättsrörelsen, som inte går att enhälligt kategorisera in under någon av de tre våldsbejakande extremistmiljöerna. Samtidigt finns det individer och grupper som brukar ideologiskt motiverat våld med djurrättsidéer som föresats. Ämnet ingår således i CVE:s bevakningsområde. Ämnet aktualiseras ytterligare av att Lantbrukarnas riksförbund menar att hot och våld mot bönder har ökat i intensitet och frekvens sedan 2018.²

CVE ämnar genom denna skrift inte att ge en fullständig och generaliserbar beskrivning av den våldsbejakande djurrättsrörelsen och dess aktiviteter. Syftet är istället att översiktligt beskriva rörelsens idémässiga grund, aktiviteter och organisering, såväl i Sverige som i en internationell kontext. Våldsbejakande djurrättsaktivism är ett globalt fenomen, och den svenska rörelsen kan betraktas som inbäddad i en bredare transnationell rörelse där olika aktörer utför likartade aktioner världen över. Det är ingen ovanlighet att svenska och internationella grupperingar och nätverk delar namn.

Skriften begränsas av ett antal praktiska utmaningar. För det första är det svenska och internationella forskningsfältet kring den våldsbejakande djurrättsaktivismen begränsat. Därutöver finns endast knapphändig samlad och öppet tillgänglig data om brottslighet med djurrättsidéer som motiv i Sverige eller internationellt. Att samla sådan data skulle exempelvis kräva fritextsökning i en ansevärd mängd polisanmälningar i brottskategorier där brott med djurrättsmotiv kan antas ha förekommit, eller genom forskningsmetodologiskt gedigna intervjuer eller analyser av medieuppgifter. Skriftens syfte påbjuder inte ett sådant omfattande arbete. Produkten baseras på tillgänglig forskning och en begränsad mängd journalistiskt material.³

I skriften sammanfattas först det ideologiska tankegodset som ligger till grund för den bredare, icke-våldsbejakande djurrättsrörelsen. Sedan beskrivs framväxten och utvecklingen av den våldsbejakande djurrättsrörelsen, varpå följer en sammanställning av forskning kring vad som kännetecknar individer som engagerar sig i den. Därefter diskuteras våldsbejakande djurrättsextremisters tillvägagångssätt och brottslighet. För att exemplifiera hur rörelsen är organiserad, beskrivs fyra nätverk och grupperingar som är aktiva i Sverige och utomlands. Slutligen diskuteras rörelsens opinionsbildningsverksamhet och en inflytelserik digital mötesplats för våldsbejakande djurrättsaktivister.

¹ Se exempelvis *den autonoma miljön* (CVE 2020a), *vit makt-miljön* (2020b) och *den våldsbejakande islamistiska miljön* (2020c).

² TT Nyhetsbyrån (2020).

³ Schmid och Forest (2018), Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Donovan och Coupe (2013), Brå (2009:15).

3. Definitioner

Center mot våldsbejakande extremism har en kriminalpolitisk utgångspunkt och följer Säkerhetspolisens definition av en *våldsbejakande extremistmiljö* som avser "[...] individer, grupper och organisationer som hålls samman av en ideologi och betraktas som våldsbejakande genom att de utifrån denna förespråkar, främjar, eller utövar våld, hot, tvång eller annan allvarlig brottslighet för att uppnå förändringar i samhällsordningen; påverka beslutsfattandet eller myndighetsutövningen eller hindra enskilda individer från att utöva sina grundlagsfästa fri- och rättigheter"⁴.

Begreppet våld täcker alltså utifrån denna definition handlingar utöver fysiskt, interpersonellt våld. Ideologiskt motiverat hotfullt språkbruk och beteende, eller skadegörelse, stöld och andra mer brett definierade våldsamma handlingar kan ingå i definitionen av en våldsbejakande extremistmiljö. Det är denna typ av materiellt eller psykiskt våld som är vanligast inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen.⁵

Säkerhetspolisen följer i huvudsak tre våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige: den våldsbejakande högerextrema miljön, den våldsbejakande vänsterextrema miljön och den våldsbejakande islamistiska miljön.⁶ Därutöver finns det emellertid rörelser, grupperingar och individer som helt eller delvis faller utanför dessa tre huvudmiljöer, men som brukar och rättfärdigar politiskt motiverat våld, exempelvis den våldsbejakande djurrättsrörelsen. Trots att denna rörelse överlappar med extremistmiljöer, har forskare poängterat att djurrättsrörelsen är så pass säregen och självständig att den påkallar separat uppmärksamhet.⁷

Såväl forskare som myndigheter har ägnat rörelsen förhållandevis lite uppmärksamhet, samtidigt som den präglas av löst sammansatta eller tillfälliga nätverk som verkar i det fördolda och anstränger sig för att undgå upptäckt. En samlad bedömning antyder att den grupp djurrättsaktivister som är beredda att begå grova våldsdåd är begränsad.⁸ Eftersom fenomenet våldsbejakande djurrättsaktivism är underutforskat, och nödvändig data samtidigt saknas kring brottslighet som motiveras utifrån djurrättsidéer, är det svårt att dra empiriskt grundade slutsatser om den våldsbejakande djurrättsrörelsens storlek, geografiska utbredning och aktivitetsfrekvens.

I skriften diskuteras både den svenska och transnationella rörelsen. Individer och grupperingar som anser våld vara ett legitimt medel för att uppnå djurrättspolitiska mål bedöms här som våldsbejakande djurrättsaktivister. Den svenska våldsbejakande djurrättsrörelsen består av aktivistgrupperingar som i varierande grad är fristående från varandra, men som organiserar sig utifrån gemensamma ideologiska ståndpunkter. Utmärkande för dessa

⁴ Säkerhetspolisen (2019, s. 60).

⁵ Kaati (2018), Europol (2017), Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Donovan och Coupe (2013), Monaghan (2013).

⁶ Säkerhetspolisen (2020).

⁷ Wennerhag och Jämte (2019), Posluszna (2015), Monaghan (2013; 2000).

⁸ Mårtensson (2019), Schmid och Forest (2018), Posluszna (2015), Olsson (2014), Donovan och Coupe (2013), Monaghan (2013; 2000).

aktörer är vanligtvis avsaknaden av centraliserad ledning, medlemskap, avgifter och andra strukturer som återfinns hos formella organisationer.⁹ Sammantaget bildar löst sammansatta, politiskt likasinnade nätverk och grupperingar en större, internationell rörelse.¹⁰

⁹ Se Ahrne och Brunsson (2011), Brå (2009:15), Diani och Bison (2004), Granovetter (1973).

¹⁰ Diani och Bison (2004).

4. Ideologi

I detta kapitel beskrivs de övergripande ideologiska utgångspunkterna bakom den våldsbejakande djurrättsrörelsen, skillnaderna mellan våldsbejakande och icke-våldsbejakande djurrättsaktivism, samt rörelsens relation till extremistmiljöer och extremistiska idéströmningar.

Övergripande ideologiska utgångspunkter

Det finns ingen enhetlig, politisk ideologi som ligger till grund för den våldsbejakande djurrättsrörelsen. Snarare kan den sägas ha vuxit fram ur icke-våldsbejakande djurrättsaktivism, som i sin tur vilar på filosofiska grunder som funnits i tusentals år. Djurens välmående och deras rätt att inte utsättas för onödigt lidande, eller lidande överhuvudtaget, värnas exempelvis inom religioner som hinduismen, buddhismen och judendomen samt i klassisk grekisk filosofi.¹¹ Den breda djurrättsrörelsen och dess underliggande idéer är *inte* extremistiska. Den stora majoriteten av rörelsen utgörs av individer och organisationer som inte är våldsbejakande, utan följer demokratiska principer i sin aktivism.¹²

En av de viktigaste idéerna inom all djurrättsaktivism är tanken att människor och djur är mer eller mindre likställda varandra. Djur betraktas, likt människor, som kännande och medvetna individer som bör ha samma okränkbara rätt till liv och frihet.¹³ Empati är också ett centralt koncept inom rörelsen. Djurrättsaktivister vädjar återkommande till sympatisörers och allmänhetens medkänsla genom exempelvis offentliga kampanjer, där aktivister på olika sätt skildrar djurs levnadsförhållanden i slakterier, pälsfarmer eller djurförsökslaboratorier. I princip samtliga djurrättsorganisationer förordar en köttfri, helst vegansk kost.¹⁴

Våldsbejakande och icke-våldsbejakande djurrättsaktivism

Inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen anser aktivisterna att ändamålet – djurens befrielse – legitimerar våldsanvändning som medel. Detta särdrag i relation till den breda djurrättsrörelsen motiveras genom ett för våldsbejakande djurrättsaktivister centralt koncept, nämligen idén om ”förlängd självförsvarsrätt”. Djur anses liksom människor ha rätten att fysiskt försvara sig mot övergrepp och våld, men eftersom djur saknar förmågan att använda denna rättighet, tar aktivister på sig uppgiften å deras vägnar.¹⁵

Genom att ta på sig djurens rätt till självförsvar anser sig våldsbejakande djurrättsaktivister ha rätt att bruka våld. Samtidigt präglas den våldsbejakande djurrättsrörelsen, likt andra våldsbejakande extremiströrelser,

¹¹ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Szücs m.fl. (2012), Rollin (2011), Franklin (2005).

¹² Jacobsson och Lindblom (2016), Rollin (2011), Munro (2005).

¹³ Djurens rätt (2020a), Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Rollin (2011), Franklin (2005).

¹⁴ Se exempelvis Djurrättsalliansen (2020a), Djurens rätt (2020b), Jacobsson och Lindblom (2016).

¹⁵ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Monaghan (2013).

av uppfattningen att aktivisterna själva är offer för orättvisa.¹⁶ Detta kan te sig förbryllande, eftersom kampen förs å andras (djurens) vägnar, snarare än att den upplevda utsattheten gäller en egen grupp eller gemenskap, definierad utifrån exempelvis etniska, religiösa eller klassmässiga identiteter. Självbilden av att vara offer är, likt våldsrättsfärdigandet, idémässigt grundad i tanken om "förlängd självförsvarsrätt". Åtagandet att försvara djuren medför enligt Posluszna även en föreställning om att djurrättsaktivister bär en del av djurens utsatthet.¹⁷ Många våldsbejakande djurrättsaktivister anser sig lida av att majoritetssamhället tar de föreställda förövarnas parti, alltså pälsmfarmarnas, "vivisektörernas"¹⁸ och slaktarnas. De upplever att de faktiska våldsvärken försvaras, medan de moraliskt högtstående och empatiska djurrättsaktivisterna stämplas som extremister.¹⁹

Eftersom de betraktar djur och människor som likvärdiga, drar många djurrättsaktivister paralleller mellan den behandling som djur utsätts för och historiska brott mot mänskligheten, såsom förintelsen och andra folkmord. Aktivister liknar sig återkommande vid antinazistiska motståndspersoner under andra världskriget. Deras självbild som offer med en högre moralisk status än majoritetssamhället bidrar till sammanhållning inom rörelsen.²⁰

En enfrågerörelse?

Den våldsbejakande djurrättsrörelsen betraktas ofta som en enfrågerörelse; en rörelse som fokuserar på ett enskilt samhällsproblem istället för att försöka förändra samhället på ett övergripande sätt.²¹ Forskare och brottsbekämpande myndigheter har dock visat att det finns tydliga kopplingar mellan den våldsbejakande djurrättsrörelsen och den autonoma miljön, vilket ger skäl att ifrågasätta dess ställning som enfrågerörelse. Många individer och grupperingar som engagerar sig i våldsbejakande djurrättsextremism är samtidigt engagerade i, eller solidariskt inställda till, sådant som antikapitalism, antifascism och andra temaområden som hör till den autonoma miljöns kärnfrågor.²²

Samhörigheten är emellertid inte total. Kymlicka påpekar att den annars starkt internsolidariska bredare vänsterrörelsen påfallande ofta tar avstånd från djurrättsaktivism generellt.²³ Inom den svenska autonoma miljön har djurrättsfrågor idag fått en nästan obetydlig status.²⁴ Omvänt uttrycker våldsbejakande djurrättsaktivister ofta anarkistiska eller andra ideologiska ståndpunkter som är vanliga inom den autonoma miljön, men prioriterar kortsiktiga mål som frisläppandet av djur framför mer långsiktig samhällsomstörtning.²⁵

¹⁶ Kaati (2018), Posluszna (2015).

¹⁷ Posluszna (2015).

¹⁸ Ofta använd term inom rörelsen. "Vivisektör" betecknar forskare och andra som utför djurförsök.

¹⁹ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015).

²⁰ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015).

²¹ Europol (2017), Johnston och Johnston (2017), Monaghan (2013; 2000).

²² Kaati (2018), Europol (2017), Johnston och Johnston (2017), Monaghan (2013), Monaghan (2000).

²³ Kymlicka (2019).

²⁴ Wennerhag och Jämte (2019).

²⁵ Kymlicka (2019), Wennerhag och Jämte (2019), Johnston och Johnston (2017), Posluszna (2015), Monaghan (2013).

Sammanfattningsvis kan den våldsbejakande djurrättsrörelsen beskrivas som överlappande med den autonoma miljön, men den tycks varken helt identifiera sig med den eller accepteras som en del av den. Det finns även kopplingar mellan våldsbejakande djurrättsaktivism och högerextremism. Kort kan sägas att det inom den politiska filosofin finns fascistiska, nationalsocialistiska och andra högerradikala tänkare som sammankopplat högerextrema idéströmningar kring rasbiologi och renlevnad med tankegångar som betonar naturens och livets helighet. I detta ingår motstånd mot att utnyttja och döda djur i vinstsyfte eller för njutning.²⁶

Vit makt-organisationen Nordiska motståndsrörelsen uttrycker i sitt partiprogram vikten av starka djurskyddslag genom bland annat totalförbud mot djurförsök, samtidigt som den numera nedlagda transnationella högerextrema grupperingen Green Brigade i sitt manifest betonar att vegetarianism och respekt för djur är en grundpelare inom nationalsocialismen.²⁷ Green Brigade har tagit på sig en mordbrand mot en minkfarm i Sverige. I april 2020 häktades en man för dådet samt för stämpling till allmänfarlig ödeläggelse, och bekräftade ett så kallat "ekofascistiskt" - eller högerextremt ekologiskt - ideologiskt motiv.²⁸ Samtidigt har Djurrättsmilisen (DRM), som snarare har kopplingar till den autonoma miljön (se *Grupperingar och organisationer*), tagit på sig samma mordbrand.

Detta exemplifierar ett generellt problem med att överblicka hur våldsbejakande djurrättsextremister agerar. Flera aktörer under olika aktionsnamn tar ofta på sig samma aktioner, och en och samma individ kan ibland agera under olika aktionsnamn. Att rörelsens aktivitet är så svåröverblickbar gör det svårt att bedöma i vilken grad högerextremt anknuten djurrättsaktivism förekommer i Sverige.²⁹

²⁶ Green Brigade (2020), Kaati (2020), Foreign Fren (2019), BBC (2017).

²⁷ Green Brigade (2020), Nordiska motståndsrörelsen (2015).

²⁸ Huberyc (2020), Sandström (2020).

²⁹ Bite Back (2019), Verdicchio (2019b), Posluszna (2015), Monaghan (2013).

5. Utvecklingen inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen

I detta kapitel beskrivs den våldsbejakade djurrättsaktivismens historiska utveckling i Sverige och internationellt från mitten av 1900-talet till idag.

Framväxten av en våldsbejakande djurrättsrörelse

Civilsamhällesorganisationer med fokus på djurrätt bildades i Sverige redan på 1800-talet. Den våldsbejakande rörelsen är däremot nyare; ursprunget kan spåras till 1960- och 1970-talens Storbritannien.³⁰

Under 1960- och 1970-talen började individer och grupperingar motiverade av djurrättsidéer att vidta direkta, mer eller mindre våldsamma åtgärder för att rädda djurens liv och samtidigt orsaka ekonomisk skada för industrier som exploaterade djur. Under 1960-talet utvecklades Hunt Saboteurs Association (HSA) i Storbritannien. Denna aktivistgrupp började jämsides med andra mindre grupperingar och individer utföra sabotageaktioner mot jägare. Aktivister försökte stoppa jakter genom att störa hundar med visselpipor, skrämma bort djur, förstöra jaktorn och konfrontera jägare.³¹

Under 1970-talet kom användningen av våld som metod att alltmer trappas upp inom rörelsen. Aktivister inom grupperingen Band of Mercy var drivande i denna utveckling. Grupperingen saboterade inte bara jakt, utan riktade också in sig på verksamheter som utförde djurförsök. De utförde bland annat mordbränder mot olika laboratorier, men sade sig vara noggranna med att inte fysiskt skada människor.³² Centralfigurer inom Band of Mercy grundade så småningom det kanske mest inflytelserika nätverket i den våldsbejakande djurrättsrörelsens historia, nämligen Animal Liberation Front (ALF), som kom att spridas globalt och i vars namn det än idag utförs aktioner världen över.

Från 1970-talet och framåt utförde ALF attentat med syfte att orsaka stor materiell och ekonomisk skada mot vad de betraktade som "djurförtryckare", med målsättningen att dessa skulle upphöra med sin verksamhet. Utöver sabotageaktioner ägnade sig ALF-aktivister, likt idag, även åt psykiskt våld som hot, trakasserier och så vidare. Attacker riktades mot en mängd olika aktörer inom läkemedelsindustrin och pälsindustrin samt mot industrier för produktion av animaliska matvaror.³³ Enligt Jacobsson och Lindblom var våldsamma metoder inte vanliga inom den svenska djurrättsrörelsen förrän på 1980-talet, då sabotageaktioner samt hot, förföljelse och trakasserier blev vanligare. År 1985 upprättades ALF:s svenska förgrening under namnet Djurens befrielsefront (DBF).³⁴

På 1980-talet trappades våldsanvändningen inom den internationella våldsbejakande djurrättsrörelsen upp ytterligare. Under årtiondets början

³⁰ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Donovan och Coupe (2013), Monaghan (2013).

³¹ Boisseau (2019), Posluszna (2015), Monaghan (2013).

³² Posluszna (2015).

³³ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Donovan och Coupe (2013), Monaghan (2013).

³⁴ Jacobsson och Lindblom (2016).

bildades den våldsbejakande djurrättsgrupperingen Animal Rights Militia (ARM) i Storbritannien, som så småningom fick sin svenska förgrening kallad Djurrättsmilisen (DRM). Denna gruppering har sedan den grundades varit tydlig med att dess medlemmar inte utesluter fysiskt våld mot människor som ett medel i kampen för djurens frigörelse.³⁵

Europol och Posluszna är ense om att en betydande faktor bakom våldsupptrappningen i djurrättsrörelsen på såväl 1970- som 1980-talet har sin förklaring i den tidigare nämnda överlappningen med den autonoma miljön. Individer med bakgrund i anarkistiska rörelser introducerade, såväl på 1980-talet som idag, våldsamma metoder i djurrättsaktivismen och breddade till viss del dess fokus till att många gånger även omfamna exempelvis antikapitalism och antifascism.³⁶

Under 1990-talet fortsatte våldsbejakande djurrättsgrupperingar att utföra olika typer av aktioner internationellt, inte minst i Sverige. Några uppmärksammade attentat är anlagda bränder mot lastbilar för kötttransport i Umeå 1994, där en alternativ subkulturell och politisk scen med extrema djurrättsinslag hade vuxit fram.³⁷ Jakobsson och Lindblom menar att svenska aktivister hör till dem som mest frekvent rapporterar in illegala aktioner på den våldsbejakande djurrättsrörelsens digitala mötesplats Bite Back.³⁸

³⁵ Jakobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Monaghan (2013).

³⁶ Europol (2017), Posluszna (2015).

³⁷ Kaati (2018), P3 dokumentär (2008).

³⁸ Jakobsson och Lindblom (2016).

6. Individer inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen

I detta kapitel beskrivs den sociala sammansättningen inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen, i Sverige och internationellt.

Gruppnormer, könsfördelning och livsstil

Utöver ideologisk övertygelse är faktorer som grupptillhörighet och identitet viktiga drivkrafter för individer som engagerar sig i våldsbejakande djurrättsaktivism. Jacobsson och Lindblom påpekar att löst sammansatta sociala rörelser som saknar strikta formella förhållningsregler och hierarkier tenderar att utveckla inofficiella strukturer av denna typ, i form av interna normer.³⁹

Våldsbejakande djurrättsaktivister bygger sin identitet - likt djurrättsaktivister generellt - runt de övergripande ideologiska utgångspunkter som beskrevs i kapitlet *Ideologi*. Livsstilsval som grundas i personliga, etiska och moraliska ställningstaganden - såsom vegansk kosthållning eller att undvika kläder och andra produkter som tillverkats av animaliska material - är inte bara ideologiska, utan signalerar också tillhörighet till de sociala gemenskaper som djurrättsaktivistkretsarna utgör, och till deras inofficiella regler eller normer. Den roll som kost- och livsstilsval spelar kan jämföras med hur klädstil eller musik används för att visa tillhörighet till andra, även inom icke-politiska rörelser och subkulturer.⁴⁰

Vidare är flitig aktivism en viktig grupptillhörighetsmarkör inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen. Aktivister förväntas visa sin hängivenhet till kampen genom en hög aktivitetsgrad, och riskabla eller omfattande aktioner ger högre social status än mindre sådana. Den inofficiella hierarkin inom rörelsen bygger till stor del på hur många och hur riskabla aktioner aktivister deltar i. I en intervjustudie med våldsbejakande djurrättsaktivister framkommer att en viktig individuell drivkraft bakom deras deltagande i aktioner är viljan att signalera tillhörighet till djurrättsaktivismens gemenskap.⁴¹ Våldsbejakande djurrättsaktivister utför alltså inte bara aktioner för den politiska kampens skull, utan även för att signalera grupptillhörighet till andra aktivister, samt för att höja sin status inom gruppen.

Enligt Posluszna utgör kvinnor en procentuellt större andel av aktivisterna i den våldsbejakande djurrättsrörelsen, jämfört med andra extremiströrelser. Detta är en likhet med den autonoma miljön i Sverige.⁴² Inom den brittiska våldsbejakande djurrättsrörelsen utgör kvinnor till och med en majoritet i sammanhanget, enligt Posluszna.⁴³ Jacobsson och Lindblom menar att manliga

³⁹ Jacobsson och Lindblom (2016).

⁴⁰ Jacobsson och Lindblom (2016), Greenebaum (2012).

⁴¹ Jacobsson och Lindblom (2016).

⁴² Kaati (2018), Posluszna (2015), Brå (2009:15)

⁴³ Posluszna (2015).

aktivister tenderar att vara mer våldsbejakande i tanke och handling, och att de därmed har generellt högre status inom rörelsen.⁴⁴

Ett flertal forskare menar att de individer som i Sverige och internationellt är aktiva inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen i regel förespråkar en "alternativ" livsstil, där aktivismen upptar främsta fokus i livet. Intresse för sådant som karriär, familjebildning samt materiella och ekonomiska frågor är mindre än inom andra samhällsgrupper. Dock tycks aktivister typiskt sett ha god kontakt med familj och vänner utanför rörelsen, och de flesta har jobb och bostad samt är tämligen välutbildade.⁴⁵

I kapitlet *Ideologi* beskrevs hur våldsbejakande djurrättsaktivister upplever sig själva som offer för orättvisa, till följd av att majoritetssamhället inte delar deras självupplevda moraliskt högtstående världsbild. Enligt Jacobsson och Lindblom bidrar den nära kontakten med individer utanför rörelsen till att spä på många djurrättsaktivisters frustration över att betraktas som utbölingar eller extremister. Utanförskapet ses bland flera intervjuade aktivister inte bara som förkastligt ur ett ideologiskt perspektiv, utan upplevs även som ett problem på ett personligt plan. Detta skulle eventuellt kunna betraktas som en faktor att ta hänsyn till i brottsförebyggande arbete.⁴⁶

⁴⁴ Jacobsson och Lindblom (2016).

⁴⁵ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Monaghan (2013).

⁴⁶ Jacobsson och Lindblom (2016).

7. Tillvägagångssätt och brottslighet

I detta kapitel beskrivs våldsbejakande djurrättsaktivisters tillvägagångssätt vid aktioner samt den ideologiskt motiverade brottslighet som de har begått i Sverige och utomlands.

Våldsanvändning

Enligt den amerikanska människorättsorganisationen Southern Poverty Law Center har inget dödligt våld kunnat kopplas direkt till djurrättsextremister,⁴⁷ men det finns uppgifter om att svenska och internationella företrädare uttryckligen rättfärdigat mord i syfte att nå ideologiska målsättningar.⁴⁸ En framstående amerikansk djurrättsextremist har exempelvis sagt att mord på ett dussintal "vivisektörer" teoretiskt skulle gå att rättfärdiga, eftersom det skulle medföra en avskräckningseffekt med potential att rädda miljontals djurliv.⁴⁹

I en intervju med Göteborgsposten (GP) 2014 uppger den svenska sociologen Kerstin Jakobsson att individer inom den radikala och våldsbejakande djurrättsrörelsen troligen har olika hög acceptansnivå för våld. Ekonomiskt sabotage och skadegörelse anses ha bredare legitimitet än hot och våld riktat direkt mot människor.⁵⁰

Direkt aktion

Den våldsbejakande djurrättsrörelsens föredragna metod är direkt aktion, vilket ytterligare exemplifierar dess överlappning med den autonoma miljön (se kommande CVE-publikation om *den autonoma miljön*). Aktivisterna försöker påverka samhället genom att agera direkt mot uppfattade motståndare, snarare än genom opinionsbildning och andra verktyg som är konventionella inom representativ demokratisk tradition.⁵¹

Posluszna menar att våldsbejakande djurrättsaktivisters direkta aktioner i regel syftar till att förmå exempelvis lantbrukare, butiksägare, forskare och andra att upphöra med sin verksamhet genom att göra det för olönsamt, obekvämt eller obehagligt för dem att fortsätta.⁵² Det är därmed inte särskilt förvånande att merparten av den våldsbejakande djurrättsrörelsens aktiviteter – enligt flera experter – utgörs av egendomsskadegörelse. Mordbrand mot laboratorier och pälsfarmar, klotter på köttfarmsväggar och krossande av butiksfönster kan nämnas som exempel på återkommande aktioner. Frisläppande av djur från till exempel pälsfarmer eller laboratorier kan också räknas till rörelsens kärnverksamhet.⁵³

⁴⁷ Dock ett fall av stämpling till mord och upprepade fall av exempelvis mordhot, mordbränder, misshandel och brevbomber.

⁴⁸ Verdicchio (2019a), Posluszna (2015), Southern Poverty Law Center (2012).

⁴⁹ Posluszna (2015).

⁵⁰ Olsson (2014).

⁵¹ CVE (2020a), Kaati (2018), Donovan och Coupe (2013).

⁵² Posluszna (2015).

⁵³ Kaati (2018), Europol (2017), Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Olsson (2014), Donovan och Coupe (2013), Monaghan (2013).

Grova våldsbrott har också förekommit. I Storbritannien har aktivister från ARM skickat brevbomber till politiker, bland andra till dåvarande premiärministern Margaret Thatcher 1982.⁵⁴ Vad gäller grövre våldsdåd i Sverige – utöver de anlagda bränderna mot kötttransportlastbilar i Umeå 1994 – kan nämnas brandbombningen av en hamburgerrestaurang 2011.⁵⁵

Aktioner tar ofta formen av psykiskt våld, bland annat hot, förföljelse och trakasserier mot enskilda eller grupper av individer. Till de mest storskaliga exemplen hör tillfällena då aktivister spridit rykten om att de själva har förgiftat vissa animaliska matvaror, vilket orsakat allmän oro och lett till stora ekonomiska förluster för företag som behövt återkalla tusentals produkter.⁵⁶ Samtidigt tycks storskaliga och spektakulära aktioner höra till ovanligheterna. Vanligast förekommande är att hot och trakasserier riktas mot enskilda näringsidkare. Även privatpersoner, som aktivister av olika skäl anklagat för att ha agerat omoraliskt mot djur, har hotats och trakasserats.⁵⁷

Under 2019 genomförde GP en granskning av djurrättsaktivisters aktivitet i Sverige, och rapporterade om hur flera lantbrukare utsattes för grova hot, trakasserier i hemmet och misshandel. Aktivisterna rapporteras ha hotat enskilda näringsidkare med att de eller deras familjer ska få uppleva samma behandling som den som djuren har utsatts för – såsom slakt eller fångenskap.⁵⁸ Även brott mot griftefriden hör till återkommande aktioner, såväl i Sverige som utomlands. Bland annat har svenska aktivister släpat in gravstenar på lantbrukares tomter och grävt upp gravar till deras anhöriga.⁵⁹

Samtidigt utför våldsbejakande djurrättsaktivister återkommande olaga hot och misshandel är inte sällsynt. Mycket grovt våld som sprängdåd och mordförsök hör till ovanligheterna, men historien och enskilda aktivisters egna utsagor om att dödligt våld mot människor går att rättfärdiga under vissa förhållanden, kan indikera att sådana aktioner inte kan uteslutas i framtiden.

Ensamagerande gärningspersoner

Våldsbejakande extremistrelser innefattar, utöver organisationer och grupperingar, även individer som agerar på egen hand. Dessa benämns *ensamagerande gärningspersoner* och har utfört flera våldshandlingar motiverade av olika extremistiska ideologier – däribland våldsbejakande djurrättsaktivism – i Sverige och internationellt.⁶⁰

Inom internationell forskning saknas en entydig definition av ensamagerande gärningspersoner, samt vad som leder till att dessa personer väljer att agera. Det har dock inom forskningen påpekats att många gärningspersoner tagit del av våldsbejakande ideologiers budskap – exempelvis genom opinionsbildande

⁵⁴ Posluszna (2015), Monaghan (2013), Singer (1985).

⁵⁵ Hultin (2012).

⁵⁶ Posluszna (2015), Monaghan (2013), Svenska dagbladet (2003).

⁵⁷ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Monaghan (2013), Brå (2009:15).

⁵⁸ Verdicchio (2019b).

⁵⁹ Hellerud (2019), ETC (2014), Monaghan (2013).

⁶⁰ Se exempelvis CVE (2020d), Säkerhetspolisen (2019), Schuurman m.fl. (2017), Gardell (2017), Hamm och Spaaij (2015), Monaghan (2013), Beckman (2012), Hultin (2012).

material – och att detta utgjort en utlösande faktor till att dessa personer gått till handling.⁶¹

Våldsbejakande retorik samt till och med teoretiskt rättfärdigande av mord förekommer inom den våldsbejakande djurrättsrörelsens plattformar, såväl online som i andra sammanhang.⁶² Det finns dessutom, både i Sverige och internationellt, exempel på ensamagerande våldsbejakande djurrättsaktivister som har begått bland annat mordbränder, olaga hot och bombdåd. Dessa aktioner har ibland utförts i våldsbejakande djurrättsgrupperingars namn, såsom DBF i Sverige.⁶³

Det finns alltså en historia av dåd som utförts av ensamagerande gärningspersoner inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen, och våldsbejakande budskap förekommer regelbundet på rörelsens plattformar. Därmed går det inte att utesluta att ensamagerande våldsbejakande djurrättsaktivister även i framtiden kan komma att begå även mycket grova våldsdåd.

⁶¹ Lindekilde m.fl. (2019), Danzell och Montañez (2016), Leonard m.fl. (2014), McCauley och Moskalenko (2014).

⁶² Bite Back (2020a), Kaati m.fl. (2019), Verdicchio (2019a), Posluszna (2015).

⁶³ Monaghan (2013), Beckman (2012), Hultin (2012), Brå (2009:15).

8. Grupperingar och organisationer

I detta avsnitt ges en kortfattad beskrivning av hur den våldsbejakande djurrättsrörelsen är organiserad och en presentation av fyra våldsbejakande djurrättsgrupperingar som är aktiva i Sverige och utomlands.

Organisering

I likhet med den autonoma miljön präglas den våldsbejakande djurrättsrörelsen av löst sammanhängande eller tillfälliga grupperingar eller kampanjer och decentraliserade nätverk, utan formell hierarki. Det finns dessutom exempel på både ensamagerande individer och enskilda grupper som valt att agera i olika grupperingars namn beroende på vilken typ av aktion de utfört.⁶⁴

Gemensamt med nära nog samtliga våldsbejakande extremistmiljöer är att polisinformanter och avhoppare utsätts för hård bestraffning. Ett flertal aktivister som samarbetat med polisen eller lämnat rörelsen har utsatts för utfrysning, uthängning och hot om våld.⁶⁵

Sammantaget innebär den organisatoriska spretigheten, den höga nivån av diskretion och nedtystandet av informanter att det är svårt att ge en enhetlig överblick av vilka aktörer som utgör rörelsen, deras antal och deras organisatoriska strukturer och beteendemönster.

Animal Liberation Front/Djurens befrielsefront (ALF/DBF)

Animal Liberation Front är ett våldsbejakande djurrättsnätverk som grundades i Storbritannien 1976, av bland andra djurrättsextremisten Ronnie Lee (f. 1951), som under 1970-talet var delaktig i HSA och Band of Mercy (se *Utvecklingen inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen*). Organisationen etablerades i Sverige under mitten av 1980-talet, under namnet Djurens befrielsefront, DBF.⁶⁶ Grupperingens organisationsform kan jämföras med den hos autonoma nätverk, såsom Antifascistisk aktion (AFA), eftersom den till stor del saknar såväl formell hierarki som centraliserad organisation.⁶⁷ I ett uttalande har organisationen meddelat att "vilken grupp som helst bestående av vegetarianer eller veganer som utför aktioner i enlighet med ALF:s riktlinjer har rätt att betrakta sig som en del av ALF"⁶⁸.

Riktlinjerna för ALF/DBF säger bland annat att nätverket motsätter sig fysiskt våld mot människor. Det innebär dock inte nödvändigtvis att det är mindre våldsbenäget än grupperingar som rättfärdigar sådana handlingar. För det första kan nätverket i flera fall kopplas till såväl fysiskt som psykiskt våld mot personer, och för det andra innebär det faktum att vem som helst kan

⁶⁴ CVE (2020a), Kaati (2018), Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Donovan och Coupe (2013), Flyghed (2013), Monaghan (2013), Brå (2009:15).

⁶⁵ Hanks (2019), Kaati (2018), Posluszna (2015).

⁶⁶ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Monaghan (2013).

⁶⁷ Posluszna (2015), Monaghan (2013).

⁶⁸ Monaghan (2013, s. 939).

såga sig tillhöra ALF/DBF att ingen kontrollerar vilka aktioner som utförs i dess namn.⁶⁹

Brottsförebyggande rådet, tillsammans med Säkerhetspolisen, menar att DBF i Sverige i hög grad används som täcknamn för mer eller mindre ensamagerande individer eller grupper av gärningspersoner.⁷⁰ Längre fram i detta kapitel framgår dessutom att individer inom grupperingar som rättfärdigar fysiskt våld mot människor också har visat anknytning till ALF, eller ibland agerat i dess namn. Medgrundaren Ronnie Lee (se ovan) har dessutom uttryckt att han egentligen anser att begränsat fysiskt våld mot dem han betraktar som djurplågare är rättfärdigat.⁷¹

ALF/DBF förespråkar direkt aktion, och ligger bakom en stor mängd globala aktioner. De har bland annat bedrivit hotfulla kampanjer mot djurhållande lantbrukare och forskare som ägnar sig åt djurförsök, samt utfört skadegörelse mot exempelvis jaktorn, djurparker, bondgårdar, pälsbutiker och snabbmatsrestauranger. De har även anlagt en rad mordbränder.⁷² ALF/DBF har i ett flertal aktioner spridit rykten om att ha förgiftat livsmedel i Sverige och utomlands.⁷³ Aktionerna är inte sällan storskaliga, vilket antyder att ALF/DBF-aktivister utöver sin uppenbara vilja att utföra aktioner, i regel också har god förmåga att göra det.⁷⁴

En genomläsning av aktivisters egenpublicerade inlägg på webbplatsen Bite Back (directaction.info) antyder att det flitigt utförs både mindre och större aktioner i ALF/DBF:s namn i Sverige, Europa och världen. Detta ska dock inte tolkas som att det i Sverige finns ett stort antal aktivister med kopplingar till ALF/DBF, eller som agerar i nätverkets namn. Även relativt få, eller ensamagerande aktivister, kan åstadkomma omfattande skada och därmed dra till sig mycket uppmärksamhet.⁷⁵ ALF/DBF:s anknytning till autonoma idéer kan skönjas i den logotyp de ofta använder, bestående av anarkismens inringade A.⁷⁶

Animal Rights Militia/Djurrättsmilisen (ARM/DRM)

Animal Rights Militia (ARM) är ett våldsbejakande djurrättsnätverk som bildades i Storbritannien 1982 som en utbrytargrupping från ALF.⁷⁷ I Sverige har aktionsnamnet ARM och den svenska översättningen "Djurrättsmilisen" (DRM) använts i olika aktioner och egenpublicerade aktionsrapporter med kopplingar till djurrättsfrågor sedan åtminstone 1990-talet.⁷⁸ Liksom ALF/DBF är ARM/DRM ett informellt, icke-hierarkiskt och decentraliserat nätverk. Grupperingen förespråkar våld mot människor som ett medel för att uppnå

⁶⁹ Posluszna (2015), Monaghan (2013).

⁷⁰ Brå (2009:15).

⁷¹ Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015).

⁷² Posluszna (2015), Monaghan (2013).

⁷³ Se exempelvis Posluszna (2015), Svenska dagbladet (2003).

⁷⁴ Europol (2017), Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Donovan och Coupe (2013), Monaghan (2013).

⁷⁵ Posluszna (2015), Donovan och Coupe (2013), Monaghan (2013).

⁷⁶ Djurfront (2020d).

⁷⁷ Liddick (2006).

⁷⁸ Enligt artikelsökning på nyhetsarkivet Mediearkivet (Retriever) uppmärksammar svensk press aktionsnamnet ARM och DRM tidigast 1998.

”djurens befrielse”. Bland annat skickade nätverket brevbomber till brittiska politiker under 1980-talet.⁷⁹

I Sverige har aktivister som sagt sig tillhöra ARM/DRM begått ett flertal olika grova brott, såsom mordhot, mordbrand och brott mot griftefriden. De aktivister som låg bakom den våg av hot och våld mot bönder som uppmärksammades av dagstidningen GP under 2019 agerade enligt reportaget bland annat i ARM/DRM:s namn.⁸⁰

Enligt Posluszna har ett flertal av ARM/DRM:s aktioner fördömts av aktivister med anknytning till ALF/DBF.⁸¹ Samtidigt gör de bägge gruppernas decentraliserade strukturer det svårt att hävda att de är helt separerade från varandra. Med utgångspunkt i hur organisatoriskt närbesläktade autonoma rörelser fungerar, enligt forskningen, går det att anta att det förekommer både aktivistflöden mellan grupperingarna och personer som är aktiva i båda grupperingarna samtidigt.⁸²

ARM/DRF använder såväl våldsromantik som vänsterradikala referenser i sitt symbolspråk. Som logotyp använder nätverket ofta en grön stjärna bakom ett automatvapen eller en gevärsbeväpnad björn. Den gröna stjärnan kan tolkas knyta an till ekosocialism, medan den beväpnade björnen skulle kunna tolkas som en symbol för idén om ”förlängd självförsvarsrätt”.⁸³

Djurfront

Djurfront är en svensk våldsbejakande djurrättsorganisation som grundades 2017.⁸⁴ Gruppen tycks vara centrerad kring ett litet antal mycket aktiva individer. Av dessa personer var ett flertal delaktiga i den av GP uppmärksammade aktionsvågen mot svenska lantbrukare. Lokalgrupper uppges finnas i Helsingborg och Göteborg.⁸⁵

Centralfigurer inom organisationen har tidigare agerat i DRM:s namn⁸⁶, och på Djurfronts webbplats finns försäljning av material med ALF:s logotyp.⁸⁷ Grupperingen tycks alltså likt såväl DRM som DBF vara löst organiserad, med otydliga skiljelinjer mot andra grupperingar. Den samtidiga användningen av flera organisationsnamn och symboler förstärker bilden av att gränserna mellan olika aktörer är flytande. Individer kan antas flytta mellan grupperingar, tillhöra flera samtidigt eller till och med använda olika organisationers namn vid olika typer av aktioner.⁸⁸

Baserat på de aktioner som har omskrivits i GP:s granskning, tycks Djurfronts aktivister ha en bakgrund av att ha brukat våld. Anhängare har dömts för såväl misshandel som våld mot tjänsteman, och har deltagit i samt visat stöd

⁷⁹ Singer (1985).

⁸⁰ Verdicchio (2019b), Singer (1985).

⁸¹ Posluszna (2015).

⁸² Jacobsson och Lindblom (2016), Posluszna (2015), Monaghan (2013).

⁸³ CVE (2020a), Animal Liberation Press Office (2019).

⁸⁴ Djurfront (2020a).

⁸⁵ Djurfront (2020b; 2020c), Sveriges television (2019), Verdicchio (2019b).

⁸⁶ Verdicchio (2019b).

⁸⁷ Djurfront (2020d).

⁸⁸ Posluszna (2015), Monaghan (2013), Brå (2009:15).

för begångna mordhot, mordbränder och andra allvarliga aktioner.⁸⁹ På Djurfronts webbplats går det att beställa affischer med texten "Trakassera och häng ut din lokala djurförtryckare!"⁹⁰. På sajten finns även opinionstexter skrivna av centralfigurer. Dessa kommunicerar budskap som är klart förankrade i den våldsbejakande djurrättsrörelsens övergripande ideologiska utgångspunkter. Ett antal texter lyfter djurrättsaktivister som hjältar, medan de lantbrukare som angrips utmålas som de verkliga förövarna. Somliga texter innehåller även autonom, antikapitalistisk och revolutionär retorik.⁹¹ Vissa centralfigurerna - samt måhända hela organisationens - anknytning till eller inspiration från den autonoma rörelsen kan även skönjas i fanor som aktivister bär på vissa bilder. Fanorna är utformade enligt samma mall som AFA:s baner.⁹²

Det är svårt att avgöra gruppens storlek, men det faktum att ett fåtal personer återkommande syns i bild och med namn, samt att endast två lokalgrupper uppges finnas, kan eventuellt antyda att Djurfront utgörs av ganska få personer. Detta är samtidigt svårt att fastställa med säkerhet, och gruppens förhållandevis höga och våldsamma aktivitetsgrad innebär att den bör uppmärksammas ur ett förebyggande perspektiv.

Hunt Saboteurs Sweden (HSS)

Namnet Hunt Saboteurs Sweden (HSS) anspelar på den tidigare beskrivna, inflytelserika brittiska jaktsabotagegruppen HSA. HSS ägnar sig likt den brittiska förlagan åt att bland annat sabotera jakt, genom att skrämja bort djur, vandalisera jaktorn och konfrontera jägare⁹³, konfrontationer som tidvis utmynnat i våldsamheter. Organisationens budskap i sociala medier innehåller inte sällan ett språkbruk i vilket våld legitimeras och romantiseras, samtidigt som meningsmotståndare hetsas mot eller avhumaniseras.⁹⁴ Således kan gruppen anses falla under den definition av våldsbejakande extremism som angavs i kapitlet *Definitioner*.

HSS kan användas för att exemplifiera svårigheten i att överblicka hur den våldsbejakande djurrättsrörelsen är organiserad. Det har nämnts flera gånger i denna text att samma aktivister återkommande agerar under olika organisationsnamn, beroende på vilken aktion som utförs. En samlad översikt av grupperingens kommunikationskanaler antyder att det finns en icke försumbar möjlighet att HSS till stor del utgörs av samma individer som Djurfront, men att HSS är det aktionsnamn som används när gruppen utför aktioner mot jakt.⁹⁵

⁸⁹ Verdicchio (2019b).

⁹⁰ Djurfront (2020d).

⁹¹ Djurfront (2020b).

⁹² Djurfront (2020e), Kaati (2018).

⁹³ Hunt Saboteurs Sweden (2020a; 2020b; 2020c).

⁹⁴ Hunt Saboteurs Sweden (2020c), Carlsson (2019).

⁹⁵ Hunt Saboteurs Sweden (2020a).

9. Opinionsbildande verksamhet

Opinionsbildande verksamheter syftar bland annat till rekrytering och till att befästa synen på rådande samhällsfenomen som illegitima. Sådan verksamhet kan bedrivas fysiskt på offentliga platser men även på digitala plattformar.⁹⁶ Det är viktigt att påpeka att opinionsbildande verksamhet inte nödvändigtvis hör till de aktiviteter som definierar grupperingar eller individer som våldsbejakande. I övrigt våldsbejakande aktörer kan tänkas genomföra icke-våldsbejakande kampanjer, och icke-våldsbejakande individer eller grupper kan följaktligen tänkas delta. Detta kapitel syftar främst till att belysa en metod våldsbejakande djurrättsaktivister ibland tillgriper. Icke-våldsbejakande grupper kan använda liknande tillvägagångssätt utan att för den sakens skull vara våldsbejakande.

Liksom inom den autonoma miljön bedriver aktörer i den våldsbejakande djurrättsrörelsen en stor del av sin opinionsbildning genom tillfälliga kampanjer och upprop.⁹⁷ I flera fall handlar dessa om att genom mer eller mindre omfattande lagöverträdelser uppmärksamma djurs situation på exempelvis köttfarmer eller djurförsökslaboratorier. Det kan handla om att aktivister bryter sig in på olika platser och filmar djur, eller stjälar djur för att frita dem.⁹⁸

Utöver att återkommande vara tillfälliga till sin natur, är de opinionsbildande aktioner inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen ofta icke våldsamma, i bemärkelsen att de varken innefattar fysiskt våld mot människor eller skadegörelse. Således bör det poängteras att icke-våldsbejakande djurrättsaktivister kan tänkas delta, jämsides med våldsbejakande aktivister. I vissa fall har fredliga aktioner urartat till våldsamer.⁹⁹

Förutom opinionsbildande verksamhet i form av demonstrationer, torgmöten, flygbladsutdelning och protestaktioner mot exempelvis butiker som säljer päls, bedriver aktörer inom den våldsbejakande djurrättsrörelsen idag mycket opinionsbildning online.¹⁰⁰ Nedan följer en beskrivning av den kanske viktigaste digitala samlingspunkten för rörelsen.

Bite Back

Bite Back är en webbplats som utgör både samlingspunkt och kommunikationskanal för den våldsbejakande djurrättsrörelsen. Ett flertal formuleringar på webbplatsen antyder att den är nära knuten till ALF/DBF.¹⁰¹ Bite Back ger även ut en tidskrift med samma titel, som går att beställa online. Redaktionen uppges vara baserad i Palm Beach, Florida, men rapporterar om djurrättsaktioner globalt. Aktivister skickar själva in dokumentation och berättelser om genomförda aktioner som publiceras på webbplatsen, samt i Bite Backs sociala mediekkanaler. Inläggen innehåller i regel bilder på aktionens

⁹⁶ Brå (2009:15).

⁹⁷ CVE (2020a), Kaati (2018).

⁹⁸ Se exempelvis Anlib (2020), Djurfront (2020f), Hunt Saboteurs Sweden (2020b).

⁹⁹ Se exempelvis Carlsson (2019).

¹⁰⁰ CVE (2020a), Kaati (2018).

¹⁰¹ Bite Back (2020b), Kaati (2018).

resultat – exempelvis skadegörelse eller hotfullt klotter – och i en del fall även förklarande meddelanden från den eller de aktivister som genomfört den.¹⁰²

Bite Back fyller också en gemenskapsbyggande funktion. Bland annat figurerar humor byggd på gruppinterna premisser och skämtsamt kreativa inslag, vilket forskare har identifierat som gemenskapsbyggande i politiska och sociala rörelser.¹⁰³ Därutöver förekommer även insamlingar av pengar in till förmån för fängslade aktivister, vilket bekräftar och stärker hierarkin, som bygger på att rörelsens mest extremistiska medlemmar stöttas och hyllas.¹⁰⁴

¹⁰² Bite Back (2020a; 2020b).

¹⁰³ Bite Back (2020b), Kaati (2018), Jacobsson och Lindblom (2016).

¹⁰⁴ Bite Back (2020c), Jacobsson och Lindblom (2016).

Referenser

- Ahrne, G. och Brunsson, N. (2011). Organization outside organizations: The significance of partial organization. *Organization*, 18(1), 83-104.
- Beckman, F. (2012). *Aktivisten ska betala 428 000*. Metro nyheter den 19 januari 2012. Göteborg: Metro.
- Boisseau, W. (2019). Animal Liberation. I: Kinna, R. och Gordon, U. (red.). *Routledge Handbook of Radical Politics*. New York: Routledge.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2009:15). *Våldsamt politisk extremism. Antidemokratiska grupperingar på yttersta höger- och vänsterkanten*. Rapport 2009:15. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Center mot våldsbejakande extremism, CVE (2020a). *Den autonoma miljön*. Manuskript under arbete. Stockholm: CVE.
- Center mot våldsbejakande extremism, CVE (2020c). *Den våldsbejakande islamistiska miljön*. Manuskript under arbete. Stockholm: CVE.
- Danzell, O. E. och Montañez, L. M. (2015). Understanding the lone wolf terror phenomena: assessing current profiles. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 8(2), 135-159.
- Diani, M. och Bison, I. (2004). Organizations, Coalitions and Movements. *Theory and Society*, 33(3/4), 281-309.
- Donovan, J. och Coupe, R. T. (2013). Animal Rights Extremism: Victimization, Investigation and Detection of a Campaign and Criminal Intimidation. *European Journal of Criminology*, 10(1), 113-132.
- Europol (2017). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2017*. Europol.
- Flyghed, J. (2013). Policing of Political Protest. The Security Police's Control of the Extra-parliamentary Opposition in Sweden During and after the Cold War. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 14(1), 81-99.
- Franklin, J. H. (2005). *Animal Rights and Moral Philosophy*. New York: Columbia University Press.
- Gardell, M. (2017). Lone wolves - hotet från ensamagerande politiska våldsbrottslingar. I: Gardell, M., Löow, H., och Dahlberg-Grundberg, M. *Den ensamme terroristen? Om lone wolves, näthat och brinnande flyktingförläggningar*. Stockholm: Ordfront förlag.
- Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *American journal of sociology*, 78(6).
- Greenebaum, J. (2012). Veganism, Identity and the Quest for Authenticity. *Food, Culture and Society*, 15(1), 129-144.
- Hamm, M. och Spaaij, R. (2015). *Lone Wolf Terrorism in America: Using Knowledge of Radicalization Pathways to forge Prevention Strategies*. US Department of Justice: Document no. 248691.

- Hanks, S. M. (2019). *Restoring Solidarity: "Accountability" in Radical Leftist Subcultures*. New York: City University of New York Academic Works.
- Jacobsson, K. och Lindblom, J. (2016). *Animal Rights Activism: A Moral-Sociological Perspective on Social Movements*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Johnston, G. och Johnston, M. S. (2017). 'We Fight for All Living Things': Countering Misconceptions About the Radical Animal Liberation Movement. *Social Movement Studies*, 16(6), 735-751.
- Kaati, L. (2018). *Den digitala kampen - Autonoma rörelser på nätet*. Rapport: FOI-R-4592-SE. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.
- Kaati, L. (2020). *Incels och Ekofascism*. Föreläsning den 4 mars 2020. Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.
- Kaati, L., Cohen, K. och Akrami, N. (2019). *Ensamagerande våldsverkare. Profiler, riskbedömningar och digitala spår*. Rapport: FOI-R-4736-SE. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.
- Leonard, C. H., Annas, G. D., Knoll, J. L. och Torrissen, T. (2014). The Case of Anders Behring Breivik - Language of a Lone Terrorist. *Behavioral Sciences and the Law*, 32, 408-422.
- Liddick, D. (2006). *Eco-terrorism: Radical environmental and animal liberations. Movements*. Westport, CT: Praeger.
- Lindekilde, L., O'Connor, F. och Schuurman, B. (2019). Radicalization patterns and modes of attack planning and preparation among lone-actor terrorists: an explanatory analysis. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 11(2), 113-133.
- McCauley, C. och Moskalenko, S. (2014). Toward a Profile of Lone Wolf Terrorists: What Moves an Individual from Radical Opinion to Radical Action. *Theory and Policy Studies*, 26(1), 69-85.
- Monaghan, R. (2000). Single Issue Terrorism: A Neglected Phenomenon? *Studies in Conflict and Terrorism*, 23(4), 255-265.
- Monaghan, R. (2013). Not Quite Terrorism: Animal Rights Extremism in the United Kingdom. *Studies in Conflict and Terrorism*, 36, 933-951.
- Munro, L. (2005). Strategies, Action Repertoires and DIY Activism in the Animal Rights Movement. *Journal of Social, Cultural and Political Protest*, 4(1), 75-94.
- Nordiska motståndsrörelsen (2015). *Vår väg: Ny politik för en ny tid*. Grängesberg: Nordfront förlag.
- Posluszna, E. (2015). *Environmental and Animal Rights Extremism, Terrorism and National Security*. Amsterdam: Elsevier Science.
- Rollin, B. E. (2011). Animal Rights as a Main Stream Phenomenon. *Animals*, 1, 102-115.
- Schmid, A. P. och Forest, J. J. (2018). Researcha Desiderata: 150 Un- and Under-Researched Topics and Themes in the Field of (Counter-) Terrorism Studies - a New List. *Perspectives on Terrorism*, 12(4), 68-76.

Schuurman, B., Bakker, E., Gill, P. och Bouhana, N. (2017). Lone Actor Terrorist Attack Planning and Preparation: A Data-Driven Analysis. *Journal of Forensic Sciences*, 63(1).

Singer, P. (1985). *The Animal Liberation Movement: Its Philosophy, its Achievements, and its Future*. Nottingham: Old Hammond Press.

Szücs, E., Geers, R., Jezierski, T., Sossidou, E.N. och Broom, D.M. (2012). Animal Welfare in Different Human Cultures, Traditions and Religious Faiths. *Asian-Australian Journal of Animal Science*, 25(11), 1499–1506.

Säkerhetspolisen (2019). *Årsbok 2018*. Stockholm: Säkerhetspolisen.

Säkerhetspolisen (2020). *Årsbok 2019*. Stockholm: Säkerhetspolisen.

Wennerhag, M. och Jämte, J. (2019). *Brottsförebyggande åtgärder mot radikala vänsterrörelser: effekter och erfarenheter*. Stockholm: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Internetkällor

Animal Liberation Press Office (2019). *Animal Rights Militia*. Publicerad på Animal Liberation Press Offices Facebooksida den 7 maj 2019. Hämtad den 8 juni 2020.

Anlib (2020). *24 hönor räddade i natt*. Publicerad på Anlibs webbplats den 10 maj 2020. Hämtad den 3 juni 2020.

BBC (2017). *Savitri Devi: The Mystical Fascist Being Resurrected By the Alt-Right*. Publicerad på BBC News Magazines webbplats den 29 oktober 2017. <https://www.bbc.com/news/magazine-41757047>. Hämtad den 11 mars 2020.

Bite Back (2018). *Gov't Offices Attacked After Approval of Lynx Hunt*. Publicerad på Bite Backs webbplats den 21 december 2018. Hämtad den 12 februari 2020.

Bite Back (2019). *News from the Front Lines*. Publicerad på Bite Backs webbplats den 6 november 2019. Hämtad den 11 mars 2020.

Bite Back (2020a). *News from the Front Lines*. Publicerad på Bite Backs webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 12 februari 2020.

Bite Back (2020b). *Current Prisoners*. Publicerad på Bite Backs webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 12 februari 2020.

Carlsson, D (2019). *Jägaren Daniel om det vilda bråket med aktivisterna*. Publicerad på Expressens webbplats den 9 september 2019. <https://www.expressen.se/kvallsposten/jagaren-daniel-om-vilda-braket-med-aktivisterna/>. Hämtad den 3 juni 2020.

Center mot våldsbejakande extremism, CVE (2020b). *Vit makt-miljön*. Publicerad på CVE:s webbplats den 30 juni 2020. <https://www.cve.se/om-cve/aktuellt/arkiv/nyhetsarkiv/2020-06-30-rapport-vit-makt-miljon.html>. Hämtad den 3 juli 2020.

Center mot våldsbejakande extremism, CVE (2020d). *Ensamagerande gärningspersoner - ett faktablad*. Publicerad på CVE:s webbplats den 3 juni 2020. <https://cve.se/om-cve/aktuellt/arkiv/nyhetsarkiv/2020-06-03-cves-faktablad-ensamagerande-garningspersoner.html>. Hämtad den 4 juni 2020.

Djurfront (2020a). *Om oss*. Publicerad på Djurfronts webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 12 februari 2020.

Djurfront (2020b). *Texter*. Publicerad på Djurfronts webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 10 februari 2020.

Djurfront (2020c). *Våra lokalgrupper*. Publicerad på Djurfronts webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 10 februari 2020.

Djurfront (2020d). *Merch*. Publicerad på Djurfronts webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 10 februari 2020.

Djurfront (2020e). *Djurfront*. Publicerad på Djurfronts webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 10 februari 2020.

Djurfront (2020f) *Aktuellt*. Publicerad på Djurfronts webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 3 juni 2020.

Djurens rätt (2020a). *Vad vi tycker*. Publicerad på Djurens rätts webbplats, okänt publiceringsdatum. <https://www.djurensratt.se/om-djurensratt>. Hämtad den 12 februari 2020.

Djurens rätt (2020b). *Vegan*. Publicerad på Djurens rätts webbplats, okänt publiceringsdatum. <https://www.djurensratt.se/kategori/vegan>. Hämtad den 12 februari 2020.

Djurrättsalliansen (2020a). *Manifestationer och demonstrationer*. Publicerad på Djurrättsalliansens webbplats, okänt publiceringsdatum. <https://djurrattsalliansen.se/vad-vi-gor/for-djurens-talan/manifestationer-och-demonstrationer/>. Hämtad den 12 februari 2020.

Djurrättsalliansen (2020b). *Aktuella kampanjer: Pälsfri handel*. Publicerad på Djurrättsalliansens webbplats, okänt publiceringsdatum. <https://djurrattsalliansen.se/vad-vi-gor/aktuella-kampanjer/palsfri-handel/>. Hämtad den 12 februari 2020.

ETC (2014). *Gravskändade och hotade minkfarmare - nu döms de*. Publicerad på ETC:s webbplats den 3 april 2014. <https://www.etc.se/inrikes/gravskandade-och-hotade-minkfarmare-nu-doms-de>. Hämtad den 12 februari 2020.

Foreign Fren (2019). *Pentti Linkola on immigration*. Publicerad på Youtube den 13 januari 2019. Hämtad den 11 mars 2020.

Green Brigade (2020). *Green Brigade*. Publicerad på Telegram, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 10 mars 2020.

Hellerud, E. (2019). *Djurrättsaktivisten efter grova brotten: "Jag är stolt"*. Publicerad på Sveriges Televisions webbplats den 8 februari 2019. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/djurrattsaktivisten-efter-grova-brotten-jag-ar-stolt>. Hämtad den 12 februari 2020.

Huberyc, A. (2020). *Nytt hot mot länets minkfarmare - ekofascister*. Publicerad på Sveriges Radio P4 Blekinges webbplats den 8 maj 2020. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=105&artikel=7468455>. Hämtad den 3 juni 2020.

Hultin, K. (2012). *Fängelse för djurrättsaktivist*. Publicerad på Sveriges Televisions webbplats den 18 januari 2012. <https://svt.se/nyheter/lokalt/vast/fangelse-for-djurrattsaktivist-1>. Hämtad den 25 mars 2020.

Hunt Saboteurs Sweden (2020a). *About Us*. Publicerad på Hunt Saboteurs Swedens webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 3 juni 2020.

Hunt Saboteurs Sweden (2020b). *Direkt Aktioner*. Publicerad på Hunt Saboteurs Swedens webbplats, okänt publiceringsdatum. Hämtad den 3 juni 2020.

Hunt Saboteurs Sweden (2020c). *Hunt Saboteurs Sweden*. Facebooksida. Hämtad den 3 juni 2020.

Kymlicka, W. (2019). *Human Supremacism: why are animal rights activists still the "orphans of the left"*. Publicerad på New Statesmans webbplats den 30 april 2019. <https://www.newstatesman.com/politics/staggers/2019/04/human-supremacism-why-are-animal-rights-activists-still-orphans-left>. Hämtad den 12 februari 2020.

- Mårtensson, R. (2019). *Trots hoten mot bönder – Säpo utreder inte aktivister*. Publicerad på Svenska Dagbladets webbplats den 21 januari 2019.
<https://www.svd.se/trots-hoten-mot-bonder--sapo-utreder-inte-aktivister>. Hämtad den 12 februari 2020.
- Olsson, D. (2014). *Forskaren: Därför hotar djurrättsaktivister*. Publicerad på Göteborgspostens webbplats den 30 mars 2014.
<https://www.gp.se/nyheter/sverige/forskaren-d%C3%A4rf%C3%B6r-hotar-djurr%C3%A4ttsaktivister-1.459398>. Hämtad den 8 juli 2020.
- P3 Dokumentär (2008). *90-talets djurrättsaktivism och vegantrend*. Publicerad på Sveriges Radios webbplats den 24 november 2008.
<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/86405?programid=2519>. Hämtad den 3 juni 2020.
- Sandström, S. (2020). *Misstänks för mordbrand i Sölvesborg – utreds av Säpo*. Publicerad på SVT:s webbplats den 23 april 2020.
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/blekinge/misstanks-for-mordbrand-i-solvesborg-utreds-av-sapo>. Hämtad den 3 juni 2020.
- Southern Poverty Law Center (2012). *Animal Rights Activist Charged With Murder Solicitation, A First*. Publicerad på South Poverty Law Centers webbplats den 22 februari 2012.
<https://www.splcenter.org/hatewatch/2020/02/22/animal-rights-activist-charged-murder-solicitation-first>. Hämtad den 23 februari 2020.
- Svenska Dagbladet (2003). *Larm om förgiftat kött i julhandeln*. Publicerad på Svenska Dagbladets webbplats den 24 december 2003.
<https://www.svd.se/larm-om-forgiftat-kott-i-julhandeln>. Hämtad den 13 februari 2020.
- TT Nyhetsbyrån (2020). *Hot och trakasserier mot bönder ökar*. Publicerad på Göteborgspostens webbplats den 27 maj 2020.
<https://www.gp.se/nyheter/sverige/hot-och-trakasserier-mot-b%C3%B6nder-%C3%B6kar-1.28455361>. Hämtad den 3 juni 2020.
- Verdicchio, M. (2019a). *Sveriges farligaste djurrättsaktivist: "Många som skulle stötta mord"*. Publicerad på Hallands Nyheters webbplats den 23 februari 2019.
<https://www.hn.se/nyheter/halland/sveriges-farligaste-djurr%C3%A4ttsaktivist-m%C3%A5nga-som-skulle-st%C3%B6tta-mord-1.13558747>. Hämtad den 12 februari 2020.
- Verdicchio, M. (2019b). *Bondens dagbok om dagliga terrorn: 78 dåd men noll dömda*. Publicerad på Göteborgspostens webbplats den 24 januari 2019.
<https://www.gp.se/nyheter/gp-granskar/bondens-dagbok-om-dagliga-terrorn-78-d%C3%A5d-men-noll-d%C3%B6mda-1.12680081>. Hämtad den 12 februari 2020.

+46 8 527 44 200
Box 1386, 111 93 Stockholm
urn:nbn:se:bra-913
info@cve.se